

Kansainvälisen verotuksen murros: Missä oltiin, missä ollaan ja mihin mennään?

Vero-oikeuden tutkimuksen päivä

Tampereen yliopisto 13.5.2022

Seppo Penttilä

Professori (em.)

Steinin laki: Jos jokin ei voi jatkua ikuisesti, se loppuu

15 vuotta sitten – mitä oli pinnalla?

**OVATKO RAJAT YLITTÄVÄT
VEROSUUNNITTELUMAHDOLLIUUDET
RAJATTOMAT?**

SUURI VEROPÄIVÄ 2007

**Seppo Penttilä
Tampereen yliopisto**

Verosuunnittelun rajojen muuttuminen

- Kotimainen kehitys
 - Vuoden 2005 verouudistus
 - YHL:n ja täydennysveron poistuminen
 - Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoittojen verovapaus
 - Vastaavien luovutustappioiden vähennyskeltottomuus, arvonalentumispoistot, konsernituen vähennyskeltottomuus
 - Ei ollut lahja verosuunnittelijalle
 - Siirtohinnoitteludokumentaatio
 - Mitä tapahtuu väliyhteisölaille?
- Ulkomainen kehitys
 - Kaksijakoista
 - Suurten maiden tiukkeneva linja
 - Pienten maiden harjoittama verokilpailu ja uudet mahdollisuudet
- EY-oikeus
 - Rajoittaa kansallisten veronkiertosäännösten soveltamisaluetta
 - Ei kuitenkaan ole verosuunnittelun turboruuvi

1

SEPPÖ PENTTILÄ

7

Google: "Double Irish – Dutch Sandwich" -rakenne

Bloomberg
21.10.2010

"Google 2.4% Rate Shows
How \$60 Billion Lost to Tax
Loopholes"

"We have an obligation to our
shareholders to set up a tax efficient
structure, and our present structure is
compliant with the tax rules in all
countries we operate."

Globalisaation hallinta - verotus

EUROPEAN SPATIAL RESEARCH AND POLICY

Volume 19

2012

Number 2

<https://doi.org/10.2478/v10105-012-0013-8>

INVITED ARTICLES

Seppo PENTTILÄ*, Jukka KULTALAHTI*

TAX COMPETITION AS A CHALLENGE TO THE GOVERNANCE OF GLOBAL ECONOMY

Abstract: The paper analyses the role of tax competition in global economy. How can tax systems respond to the challenge – by international cooperation or by national rules, by tax harmonisation or by tax competition? In this paper we approach the question as a matter of global governance. Tax competition is seen both as a means and as an object of global governance. Our conclusion is that there is no universal answer to the question: competition or harmonisation? Attempts to govern the processes of global economy on a national level may easily lead to tax competition. On the other hand, at least at the supranational level, i.e. at regional or global level, the goals and mechanisms of governance seem to emphasise harmonisation. Nowadays especially the OECD has become an important actor or forum for

Global economy: How can tax systems respond

- By International co-operation versus by national rules
- By tax harmonisation versus by tax competition
- Tax competition is a means and as object of global governance

Kirjoittajien suositus

International co-operation

Tax harmonisation

Governance of tax competition

Toinen vaihtoehto

National Rules

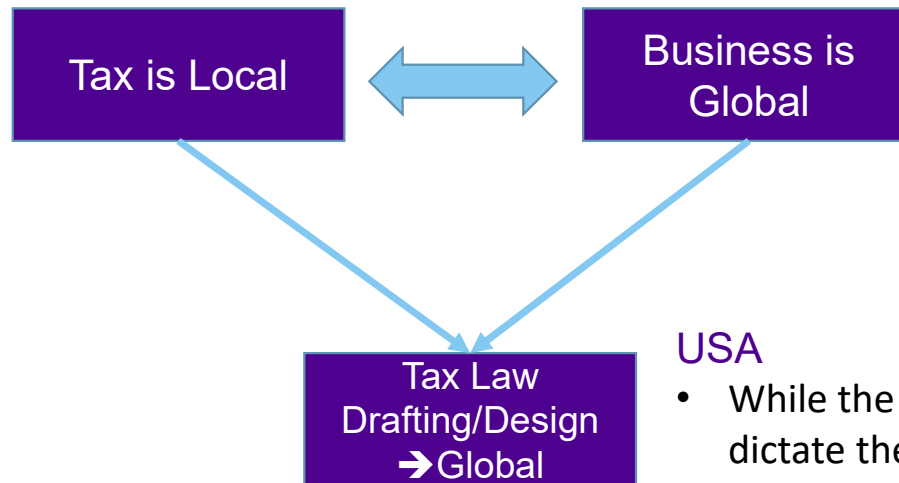

Tax Competition

Race to the Bottom

Dilemma ja sen ratkaisu

USA

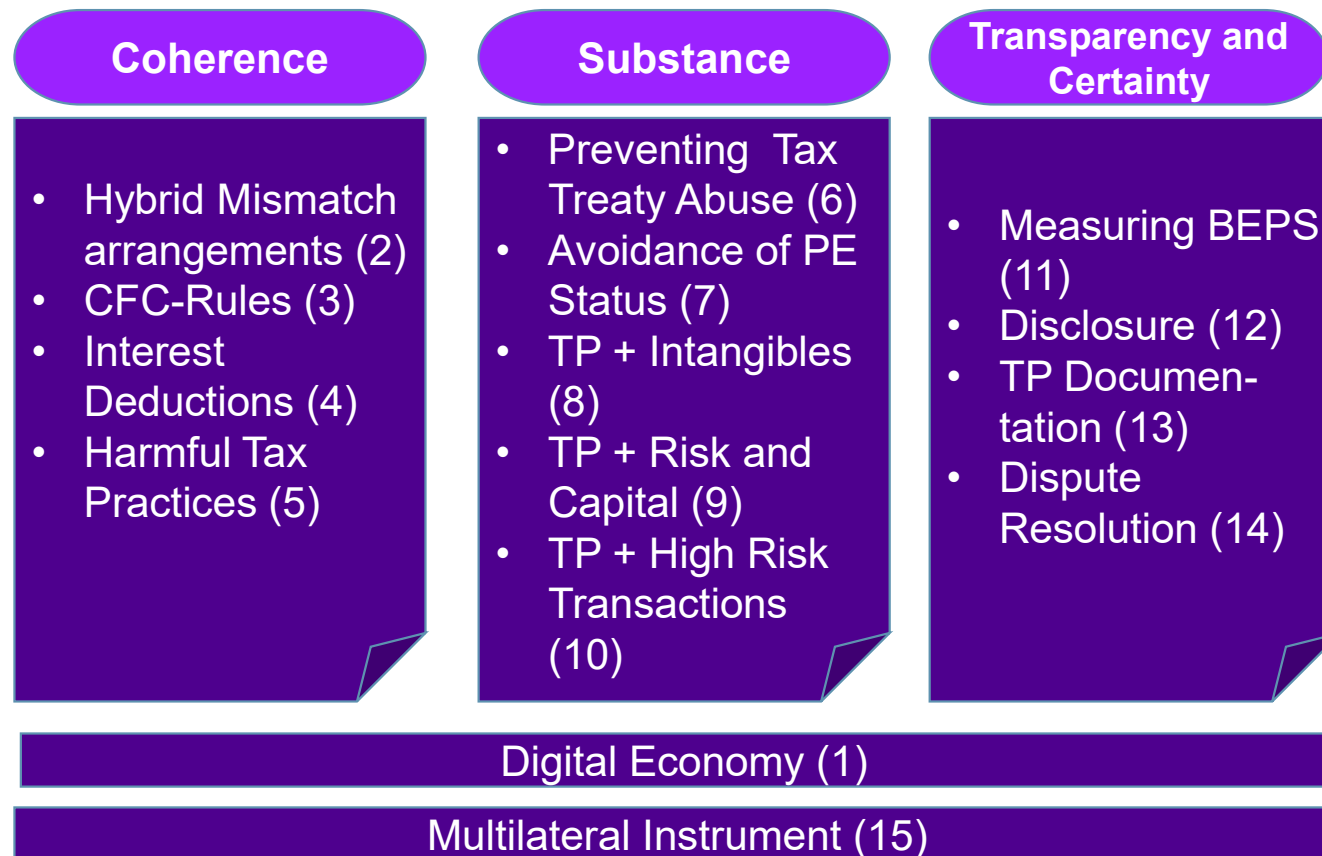
- While the United States cannot dictate the rules, no rule is likely to succeed without the United States consent.

G7, G20

OECD

EU

OECD BEPS (2013 - 2015) Package in a Nutshell

BEPS painopistealueet:

- Substanssi:** verot sinne, missä arvoa luova toiminta;
- Koherenssi:** eri valtioiden lainsäädäntöjen yhteensovittamattomuusalueiden poistaminen
- Läpinäkyvyys:** ilmoittamisvelvollisuudet (maakohtainen raportointi, siirtohinnoittelun dokumentointi yms.)

Direktiivipohjaisia ja kansallisia muutoksia Suomessa

- Emo-tytäryhtiödirektiivin muutokset (2014/86/EU) ja 2015/121/EU)
 - Hybridirahoitusjärjestelyt ja yleinen väärinkäytön estävä säännös (minimisäännös) → EVL 6 a § 9 ja 10 momentit (2015/1599)
- Virka-apudirektiivin 2011/16/EU muutokset (DAC2 – DAC7)
 - DAC6 (direktiivi (EU) 2018/822) → L raportoitavista järjestelyistä verotuksen alalla (2019/1559)
- ATAD-direktiivi (Sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjunnasta annettu direktiivi, 2016/1164, ATAD I; ja (EU) 2017/952 siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa)
 - Yritysten maastapoistumisverotus, EVL:n muutos 1577/2019
 - Laki eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta (2019/1567) (HybridilL)
 - EVL 18 a § ja 18 b § (2018/1237)
 - VYL (2018/1364)
- Neuvoston direktiivi (EU) 2017/1852 veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa → L kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä (2019/530)
- Kansallisen tason muutoksia
 - Laki Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä (2020/1198)
 - Tosiasiallinen johtopaikka ja yhteisön yleinen verovelvollisuus TVL 9 § (2020/1188)
 - VML 31 §:n 2 ja 3 momentit (2021/1142)

EVL 6 a § 9 ja 10 momentit – emo-tytäryhtiödirektiivin muutosten implementointi

EVL 6 a §

- 1 mom. Emo-tytäryhtiödirektiivissä tarkoitettu yhteisöltä saadun osingon verovapaus
- 2 mom. ETA-alueelta muulta kuin 1 mom. tarkoitettu yhteisöltä saadun osingon verovapaus
- 3 mom. Muilta yhteisöiltä saadun osingon veronalaisuus (täysi veronalaisuus)
 - Osingon verovapaus verosopimusvaltioissa asuvilta yhteisöiltä perustuu verosopimukseen (ei siis tähän pykälään)

Poiketen siitä, mitä edellä **tässä pykälässä** yhteisön saamasta osingosta säädetään, osinko on veronalaista tuloa siltä osin kuin:

- 1) se on osinkoa jakavan yhteisön verotuksessa vähennyskelpoinen; tai
- 2) kyse on sellaisesta järjestelystä tai järjestelyjen sarjasta, jonka päätarkoituksena tai yhtenä keskeisenä tarkoituksena on pykälän tavoitteen tai tarkoituksen vastaisen veroedun saavuttaminen ja joka ei ole aito kaikki asiaan liittyvät tosiseikat ja olosuhteet huomioon ottaen. (30.12.2015/1599)

Edellä 9 momentin 2 kohdassa tarkoitettua järjestelyä tai järjestelyjen sarjaa pidetään epäaitona siltä osin kuin se ei perustu päteviin liiketaloudellisiin syihin, jotka vastaavat asian todellista taloudellista luonnetta. Mitä mainitussa lainkohdassa säädetään, ei estä sellaisten säännösten tai sopimusmääräysten soveltamista, joiden tavoitteena on veron välttämisen, veropetosten tai väärinkäytösten estäminen. (30.12.2015/1599)

Emo-tytäryhtiödirektiiviä sovelletaan emoyhtiön tytäryhtiöiltään saamiin osinkoihin (osinko ei veronalaista tuloa) ja tytäryhtiön emoyhtiölleen jakamiin osinkoihin (ei saa periä lähdeveroa)

- Suomessa emo-tytäryhtiödirektiivin muutosten johdosta muutettiin vain EVL 6a §:ää, ei LähdeVL:a
 - Vrt. Ruotsi, jossa muutettiin vain lähdeveroa koskevia säännöksiä
 - Useissa EU-maissa muutettiin molempia

KVL 61/2007 Osinkoa, korkoa, muuta?

Interest on equity –suoritus

- KVL 61/2007 (ei julk.)
 - A Oyj omisti brasilialaisen yhtiön B Ltda:n osakkeista 88 %
 - A Oyj sai IOE-suorituksen B Ltda:lta (se siis ei ollut vain laskennallinen vähennys)
 - IOE-suoritus
 - Maksuperusteena maksajayhtiön oma pääoma
 - Maksaminen edellyttää yhtiökokouksen päätöstä
 - Lasketaan Brasilian hallituksen päättämän korkotason (n. 7 %) mukaan
 - Käsitellään vähennyskelpoisena korkomenona Brasiliassa
 - Kyseessä ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi säädetty kannustin
 - Brasilia perii 15 %:n lähdeveron
 - KVL katsoi suorituksen A Oyj:n tuloksi EVL 4 §:n mukaan
 - Ei siis ollut osinkoa, mutta mitä tuloa oli?
 - KHO 2008 T 1843 poisti ennakkoratkaisun puutteellisen selvityksen vuoksi

KVL 33/2018 Osinkoa, korkoa vai veron kiertämistä?

- A Oy oli vuonna 2017 hankkinut B Oy:n B-osakkeita suunnatussa osakeannissa, jossa osakkeiden merkintähinta oli kirjattu B Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. B Oy:ssä oli useita osakesarjoja: A-osakkeet olivat kantaosakkeita ja muiden osakesarjojen osakkeet olivat ns. sijoitusosakkeita.
- Yhtiöjärjestyksen mukaan siirtokelvottoman B-osakkeen osakkeenomistajalla ei ollut oikeutta osallistua B Oy:n yhtiökokoukseen, mutta osake tuotti kuitenkin oikeuden varojenjakoon siten, että osakkeella oli yhtiön purkautuessa tai rekisteristä poistossa etuoikeus korkeintaan osakkeen merkintähintaan, yhtiöjärjestyksessä säädetty osinko-oikeus sekä lunastusehtoon liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.
- B-osakkeen osinko-oikeus määräytyi yhtiöjärjestyksen mukaan siten, että osakkeella oli etuoikeus osakkeen merkintähinnasta kuukausikohtaisesti laskettavaan kiinteään osinkoon, jonka määrä kasvoi sijoitusajan myötä portaittain 3 prosentista 8 prosenttiin kalenterivuodessa. Osinko-oikeus täsmättiin taannehtivasti vastaamaan korkeampaa vuosituottoa koko merkinnän jälkeiselle ajalle ensimmäisen nousuajankohdan jälkeisen osingonmaksun yhteydessä. Kalenterikuukaudelta kertynyt osinko maksettiin A Oy:n pankkitilille seuraavan kalenterikuukauden alussa. Hakemuksen mukaan B Oy:n yhtiökokous oli valtuuttanut hallituksen päättämään B-osakkeelle maksettavasta osingosta.
- Yhtiöjärjestyksen mukaan B-osakkeeseen liittyi lunastusehto, jonka nojalla osakkeenomistaja saattoi vaatia yhtiötä lunastamaan osakkeensa 14 päivän kuluessa lunastusvaatimuksesta. B Oy saattoi myös oma-aloitteisesti lunastaa osakkeen 60 päivän kuluessa osakkeenomistajalle esittämästään lunastusvaatimuksesta. Lunastushinta oli osakkeen merkintähinta, ja B Oy oli velvollinen suorittamaan lunastuspäivää edeltävään päivään asti kertyneen osingon lunastushinnan yhteydessä.
- Keskusverolautakunta totesi, että B Oy:n voittovaroista B-osakkeille jaettavan osingon peruste oli määrätty yhtiön yhtiöjärjestyksessä ja hakemuksen mukaan osingonjaossa noudatettiin osakeyhtiölain säännöksiä. Näin ollen keskusverolautakunta katsoi, että A Oy:n omistamiensa osakkeiden perusteella saamaa tuottoa pidettiin EVL 6 a §:n 1 momentin mukaisena osinkona A Oy:n verotuksessa. Ennakkoratkaistu verovuosille 2017-2018.

KVL 33/2018 Osinkoa, korkoa vai veron kiertämistä? (2)

- VOVA:n valitus KHO:ssa
 - 1. Ensisijaisesti: on pidettävä korkona (ns. normaalitulkinnan perusteella)
 - 2. Toissijaisesti: on pidettävä veronalaisena tulona EVL 6 a §:n 9 mom. 2 kohdan perusteella
 - 3. Kolmassijaisesti: On pidettävä korkona VML 28 §:n nojalla

KHO 2019 T 2231 (ei julk.)

- Verovelvollisen valinta rahoittaa toimintaansa vieraan pääoman sijasta laskemalla liikkeelle osakkeita ei sinänsä tarkoita, että järjestelylle olisi annettu todellista sisältöä vastaamaton muoto
- Ennakkoratkaisuhakemuksessa tarkoitettua järjestelyä on tarkasteltava kokonaisuutena, jolloin tulee ottaa huomioon myös koron ja osingonjaon käsittely maksajan eli B Oy:n verotuksessa
- Kun osingonjako, toisin kuin pääsääntöisesti korko, ei ole maksajan verotuksessa vähennyskelpoinen, nyt kysymyksessä olevien suoritusten käsitteleminen osinkoina ei aiheuta kokonaisuutena arvioiden järjestelmälle vieraita veroetuja
- Tämän vuoksi muita mainittujen säännösten soveltamisedellytyksiä ei ole tarpeen arvioida
- Kun muutoin otetaan huomioon keskusverolautakunnan päätöksestä ilmenevät perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, keskusverolautakunnan päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Hybridisääntely

Laki eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta (2019/1567)

EVL 4 §: Veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot.
Eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetussa laissa (1567/2019) tarkoitettuihin järjestelyihin liittyvät tulot ovat kuitenkin veronalaisia mainitussa laissa säädetyllä tavalla.

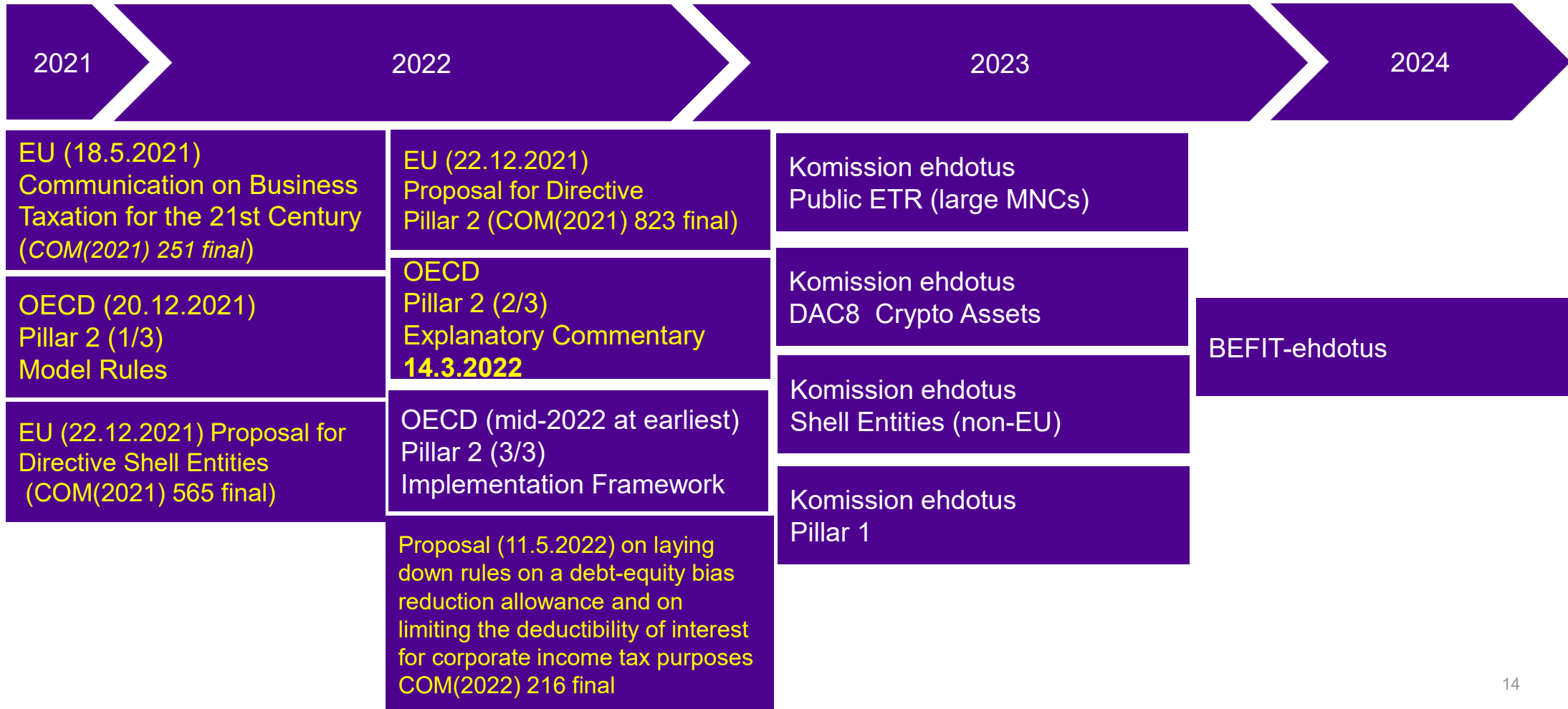
EVL 7 §: Vähennyskelpoisia ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset.

Eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetussa laissa tarkoitettuihin järjestelyihin liittyvät menot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia mainitussa laissa säädetyllä tavalla

KVL 2021/24 (ei-lainv.). A Oy kuului apuyhtiönä pääomasijoitusrahastorakenteeseen. B Ky omisti 70 % A Oy:n osakkeista. B Ky oli antanut A Oy:lle lainan, jonka perusteella A Oy suoritti B Ky:lle korkoa. Koska B Ky oli kotimainen elinkeinoyhtymä, joka ei ole erillinen verovelvollinen, sen vahvistettu elinkeinotoiminnan tulos jaettiin rahaston yhtiömiehille verotettavaksi. Tilanteessa syntyi verokohtelun eroavuus, kun eräiden rajoitetusti verovelvollisten äänettömien yhtiömiesten lainkäyttöalueilla B Ky luokiteltiin itsenäiseksi verovelvolliseksi. Esillä olleissa olosuhteissa B Ky:n rajoitetusti verovelvollisten äänettömien yhtiömiesten ei katsottu olevan HybridiL:n 1 §:n 3 ja 4 momenteissa tarkoitettulla tavalla etuyhteydessä A Oy:öön, eikä järjestelyä myöskään pidetty strukturoituna lain 1 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla. A Oy:n verotuksessa korkomenojen vähennyskelpoisuuteen ei sovellettu eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta annetun lain säännöksiä.

Mitä tulossa?

Pillar 2
in force?
1.1.2024-

EU - Debt Equity Bias Reduction Allowance (DEBRA)

- Omalle pääomalle maksetun korvauksen (osinko) ja vieraalle pääomalle maksetun korvauksen (korko) erilainen kohtelu verotuksessa
- Neumark Report 1962:
 - Ehdotus: Tuloveron, luovutusvoittoveron, yhteisöveron ja välillisten verojen harmonisointi
 - Ehdotus: Yhteisövero
 - Kaksikantajärjestelmä, jossa
 - Jakamattoman voiton verokanta 50 %
 - Jaetun voiton verokanta vähintään 15 % (suositus kuitenkin 25 %); vrt. OECD Pillar 2
- Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän käyttöönottoa koskeva komission ehdotus vuonna 1975 COM(75) 392 final
- COM(2021) 251 final Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle 2000-luvun yritysverotus
 - **Toimi 4: Esitetään lainsäädäntöehdotus, jossa otetaan käyttöön velkarahoituksen edullista verokohtelua vähentäviä verovähennys (vuoden 2022 ensimmäiseen neljännekseen mennessä);** (Oman pääoman laskennallinen korkovähennys)
 - Laskentapohjan vaihtoehtoja
 - a. Uuden oman pääoman laskennallinen korkovähennys
 - b. Oman pääoman laskennallinen korkovähennys
 - c. Koko pääoman (oma + vieras) laskennallinen korkovähennys
 - Vrt. edellä KVL 61/2007
 - COM(2022) 216 final (11.5.2022) → vaihtoehto a

EU - Debt Equity Bias Reduction Allowance (DEBRA) (2)

COM(2022) 216 final

- Ehdotus koskee yhteisöverovelvollisia yhteisöjä (ei kuitenkaan rahoitusalan yhteisöjä)
- Ehdotus sisältää samalla myös korkojen vähennyskelpoisuuden yleisen rajoittamisen (vähennyskelpoisia vain 85 % ja vain tämä määrä otetaan huomioon korkorajoitussäännöksiä (EVL 18 a ja 18 b §) laskettaessa)
- Vähennyksen määrä/vuosi = laskentapohja x viitekorko
 - Saadaan kymmenen vuoden ajan
 - Seuraavana vuotena oma vähennyksen määrän laskenta ja vähennys kymmenenä vuotena
 - Laskentapohjan pienentyminen voi johtaa tuloutumiseen
 - Vuotuisen vähennyksen enimmäismäärä 30 %/EBITDA
- Viitekorko: riskitön korko + riskilisä (1%/1,5 %)
- Laskentapohja: Verovuoden lopun ja edellisen verovuoden lopun netto-oman pääoman erotus
 - Oma pääoma lasketaan direktiivin (2013/34/EU) mukaisesti, siitä vähennetään osuudet etuyhteisyrytyksissä, jolloin saadaan netto-omapääoma

Jos jokin ei voi jatkua ikuisesti, se loppuu

2005	BEPS	2020-luku →
Global: Ovatko rajat ylittävät verosuunnittelu- mahdollisuudet rajattomat?	Global: Ovatko veron kiertämistä estävien säännösten (etenkin VML 28 §:n) soveltamismahdollisuudet rajattomat?	
EU: Rajat ylittävälle syrjiville (vapaata liikkuvuutta rajoittaville) säännöksille ei löydy oikeuttamisperustetta	EU: Ovatko rajat ylittävien syrjivien verosäännösten soveltamismahdollisuudet rajattomat?	
Lopulliset tappiot – loputon ongelma	Lopulliset tappiot lopullisesti haudattu	
CCTB/CCCTB pian tulossa	CCTB/CCCTB haudattu - Eläköön BEFIT!!!	

SP: Minkähän vuoksi näin “erinomaista” yritysverotusta ole
“keksitty” aikaisemmin ja otettu käyttöön jo aikoja sitten?

Komission lehdistötiedote: “Commission will present by 2023 a new framework for business taxation in the EU, which will reduce administrative burdens, remove tax obstacles and create a more business-friendly environment in the Single Market. The “Business in Europe: Framework for Income Taxation” (or BEFIT) will provide a single corporate tax rulebook for the EU, providing for fairer allocation of taxing rights between Member States. BEFIT will cut red tape, reduce compliance costs, minimise tax avoidance opportunities and support EU jobs and investment in the Single Market.”

Jos jokin ei voi jatkua ikuisesti, se loppuu (2)

- Arvonlisäverotuksen voittokulku jatkuu, mutta ei ikuisesti
- Vajaaverotusta estäviä uusia OECD- ja EU-hankkeita ei voi tulla ikuisesti, ne siis loppuvat
- Yhteisen yhteisöveropohjan kohkaaminen EU:ssa ei voi jatkua ikuisesti – se loppuu, kun se tulee ja se todennäköisesti tulee, joskaan ei ole syytä olla pahoillaan, vaikka se ei tulisi
- Erilaiset ympäristöperusteiset verot, green taxes ja terveysperusteiset verot – jos onnistuvat, niiden tuottamat verotulot loppuvat
- Yritysverotuksen veropohja: tuloon perustuva verotus jatkuu, siihen on investoitu kansainvälisellä ja EU-tasolla viimeisen kymmenen vuoden aikana niin paljon, että se ei lopu
- Destination based cash flow tax – taloustieteilijöiden ihastus sitä kohtaan saa jatkua
- Veron kiertämissäännösten (erit. VML 28 §) soveltamisen kynnyksen madaltuminen Suomessa jatkuu, mutta ei ikuisesti
- Jatkuuko Venäjän kanssa solmittu verosopimus?

Kiitos

Seppo Penttilä

Professori (em.)

Johtamisen ja talouden tiedekunta

33014 Tampereen yliopisto

seppo.penttila@tuni.fi

